

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven in het centrum van Neede, gemeente Neede (Gld.)

M.J.M. de Wit
Met een bijdrage van G.J. de Roller

ARC-Rapporten 2004-39

Groningen
2 augustus 2004
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

De gemeente Neede heeft een terrein achter het gemeentehuis aangewezen als nieuwbouwterrein. Het terrein, dat als plangebied 'Centrumplan Neede' bekend staat, heeft een oppervlakte van ca. 0,75 ha. Tot voor kort stonden er op het terrein gebouwen van de brandweer en de gemeentewerf.

In oktober 2002 heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. op het terrein een Inventariserend Archeologisch Onderzoek uitgevoerd (Scholte Lubberink 2001). Tijdens dit onderzoek is tussen de bebouwing een aantal grondboringen gezet. Uit deze boringen bleek dat het plangebied een intacte bodemopbouw heeft. Onder de bouwvoor en een ophogingslaag is een, op sommige plaatsen nog 50 cm dik, esdek aanwezig, waaronder zich het natuurlijke zand bevindt. In enkele boringen werden scherven aardewerk aangetroffen. RAAP raadde daarom aan om op het terrein een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven uit te laten voeren.

SAB project & proces gaf namens de gemeente en Lithos Bouw BV, de ontwikkelaar, aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) de opdracht het IVO uit te voeren. Dit vond plaats op 16 en 17 juni 2004. Het veldteam bestond uit mw. M. Bannink (assistent veldtechniek), mw. drs. M. Essink (veldtechniek), M. Wiersma (grondwerk en metaaldetectie) en mw. drs. M.J.M. de Wit (projectleiding). De graafmachine werd geleverd door fa. Basten, met als machinist dhr. J. Schonenberg.

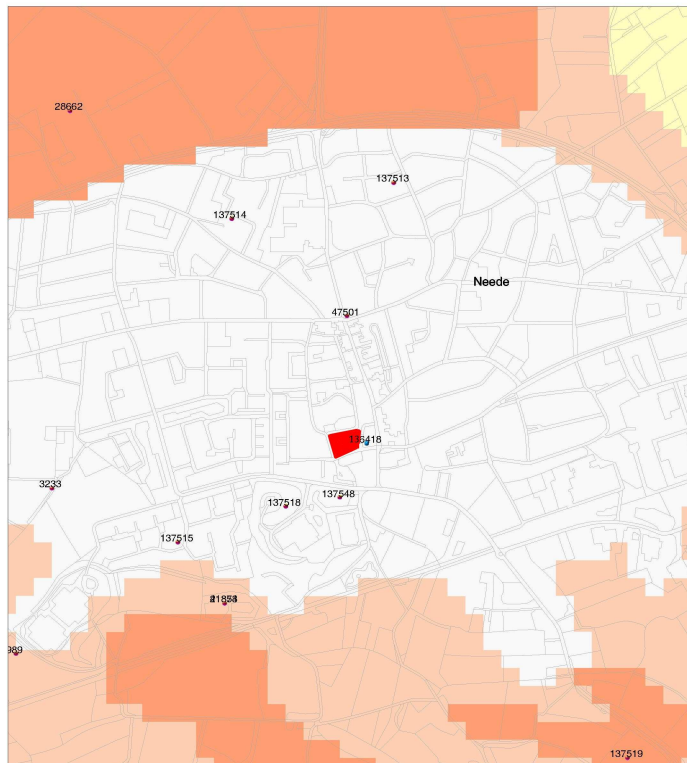
Bij de uitwerking van het vondstmateriaal is het aardewerk gedetermineerd door mw. drs. A. Ufkes en het hout is gedetermineerd en beschreven door drs. ing. G.J. de Roller.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied ligt achter het gemeentehuis te Neede en wordt begrensd door de Koolmeesstraat en de Hofmaat (afb. 1).

1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2002/022
Provincie	Gelderland
Gemeente	Neede
Plaats	Neede
Toponiem	Centrumplan
Kaartblad	33E
Coördinaten	238.875/461.125
Periode	Prehistorie–Late Middeleeuwen
Type object	Nederzetting
Type bodem	Esdek
Geomorfologie	Flank gordeldekzandrug

Legenda

- WAARNEMINGEN
- VONDSMELDINGEN
- TOP10 (c)TDN
- IKAW**
- zeer lage trefkans
- lage trefkans
- middelhoge trefkans
- hoge trefkans
- lage trefkans (water)
- middelhoge trefkans (water)
- hoge trefkans (water)
- water
- niet gekarteerd
- PLAATSNAMEN**

0 500 m

ROB
ArchisII

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied, in rood aangegeven. Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek/Archis II, 18 juni 2004.

1.4 Doel van het onderzoek

Het onderzoek moest antwoord geven op de volgende vragen, zoals deze gesteld zijn in het Programma van Eisen (PvE), opgesteld door RAAP:

- 1 *Zijn er op de vindplaats archeologische sporen aanwezig?*
- 2 *Zo ja, wat is de aard, datering, fasering, verspreiding, gaafheid en conservering daarvan?*
- 3 *Indien aangetroffen sporen en overige archeologische resten niet tot een (voormalige) nederzetting behoren, wat is dan de functie van de vindplaats geweest?*

1.5 Archeologische context

Hoewel voor het grondgebied van het dorp Neede zelf geen waardering is op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie; zie afb. 1), hebben de gebieden rondom Neede een middelhoge tot hoge verwachtingswaarde. Uit Neede zelf is wel een aantal archeologische waarnemingen bekend.

Ten noorden van het onderzoeksgebied is vuursteen uit het Mesolithicum (waarnemingsnr. 137514), Trechterbekeraardewerk uit het Neolithicum (waarnemingsnr. 137513) en glas en aardewerk uit de Nieuwe Tijd (waarnemingsnr. 47501) gevonden (zie bijlage 2). Net ten zuiden van het onderzoeksgebied is aardewerk uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd (waarnemingsnr. 137548) aangetroffen en vuurstenen werktuigen uit het Mesolithicum (waarnemingsnr. 137518). Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied is aardewerk uit de Vroege Middeleeuwen (waarnemingsnr. 3233) en uit de Late IJzertijd/Romeinse Tijd (waarnemingsnr. 137515) gevonden en zijn bij een onderzoek van de historische vereniging Neede de eikenhouten pijlers van de toegangsbrug van het laatmiddeleeuwse Huize de Kamp aangetroffen (waarnemingsnr. 41853).

1.6 Werkwijze

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken zijn op het onderzoeksterrein in totaal twee proefsleuven aangelegd.¹ De proefsleuven zijn ter hoogte van de boringen 1, 3 en 8 van RAAP, waarin archeologische indicatoren zijn aangetroffen, aangelegd. Beide proefsleuven hadden een afmeting van 30×4 m. Bij het trekken van vlak 2 van proefsleuf 1 is de proefsleuf in de breedte naar het noorden toe iets uitgebreid, tot ca. 5,5 m. Dit is gedaan omdat de zuidkant van de proefsleuf allerlei recente verstoringen van de funderingen bevatte en de noordkant een intacte bodemopbouw had, met archeologische sporen en vondsten.

De bodemopbouw van het onderzoeksgebied ziet er volgens Scholte Lubberink (2001) van boven naar onder als volgt uit:

- bouwvoor
- esdek
- menglaag (esdek en natuurlijk zand) door bioturbatie (dierwerking)
- C-horizont (natuurlijk zand)

¹In het PvE wordt gesproken van drie proefsleuven, maar volgens dhr. T. Boensma van de gemeente Neede, is de derde proefsleuf over het parkeerterrein komen te vervallen.

Proefsleuf 1 is in twee vlakken opgegraven. Het eerste vlak is net onder het esdek aangelegd, op een diepte van 1 m beneden maaiveld. Het tweede vlak is net onder de bioturbatielaag (menglaag) aangelegd, op een diepte van 1,20 m beneden maaiveld. Proefsleuf 2 is in één vlak aangelegd, op dezelfde hoogte als vlak 2 in proefsleuf 1. Aangezien deze proefsleuf veel verstoring heeft in verband met de gebouwen die hier tot voor kort hebben gestaan en geen archeologische sporen bevatte, is besloten vlak 1 in deze proefsleuf over te slaan en het vlak gelijk op het niveau van vlak 2 aan te leggen.

De vlakken in de proefsleuven zijn getekend (schaal 1:50), gefotografeerd en met de metaaldetector afgezocht. Een deel van de archeologisch sporen is gecoupeerd², getekend (schaal 1:20) en gefotografeerd. Vondsten zijn verzameld per vlak en per spoor. Van de westelijke helft van proefsleuf 1 is het noordprofiel getekend (schaal 1:20) en gefotografeerd. Na afloop zijn de proefsleuven weer dichtgegooid.

2 Resultaten

2.1 Inleiding

In beide proefsleuven zijn veel restanten van funderingen en leidingen aangetroffen, die behoorden tot de gebouwen die tot voor kort op het onderzoeksterrein hebben gestaan. Dit bemoeilijkt het archeologisch inventariserend onderzoek aanzienlijk. De noordkant van proefsleuf 1 en de westkant van proefsleuf 2 lieten een onverstoord bodemopbouw zien. In proefsleuf 1 is een aantal archeologische sporen en vondsten aangetroffen (afb. 3). Deze worden in de onderstaande paragrafen besproken.

Uit de proefsleuven is eveneens gebleken dat langs het onderzoeksterrein waarschijnlijk water heeft gelopen. In de proefsleuven loopt de natuurlijke ondergrond naar het westen toe af en wordt de bodem natter. De gele kleur van de C-horizont, het natuurlijk zand, verandert naar grijswit met roodbruine plekken en banen ijzer-oer.

2.2 Sporen en structuren

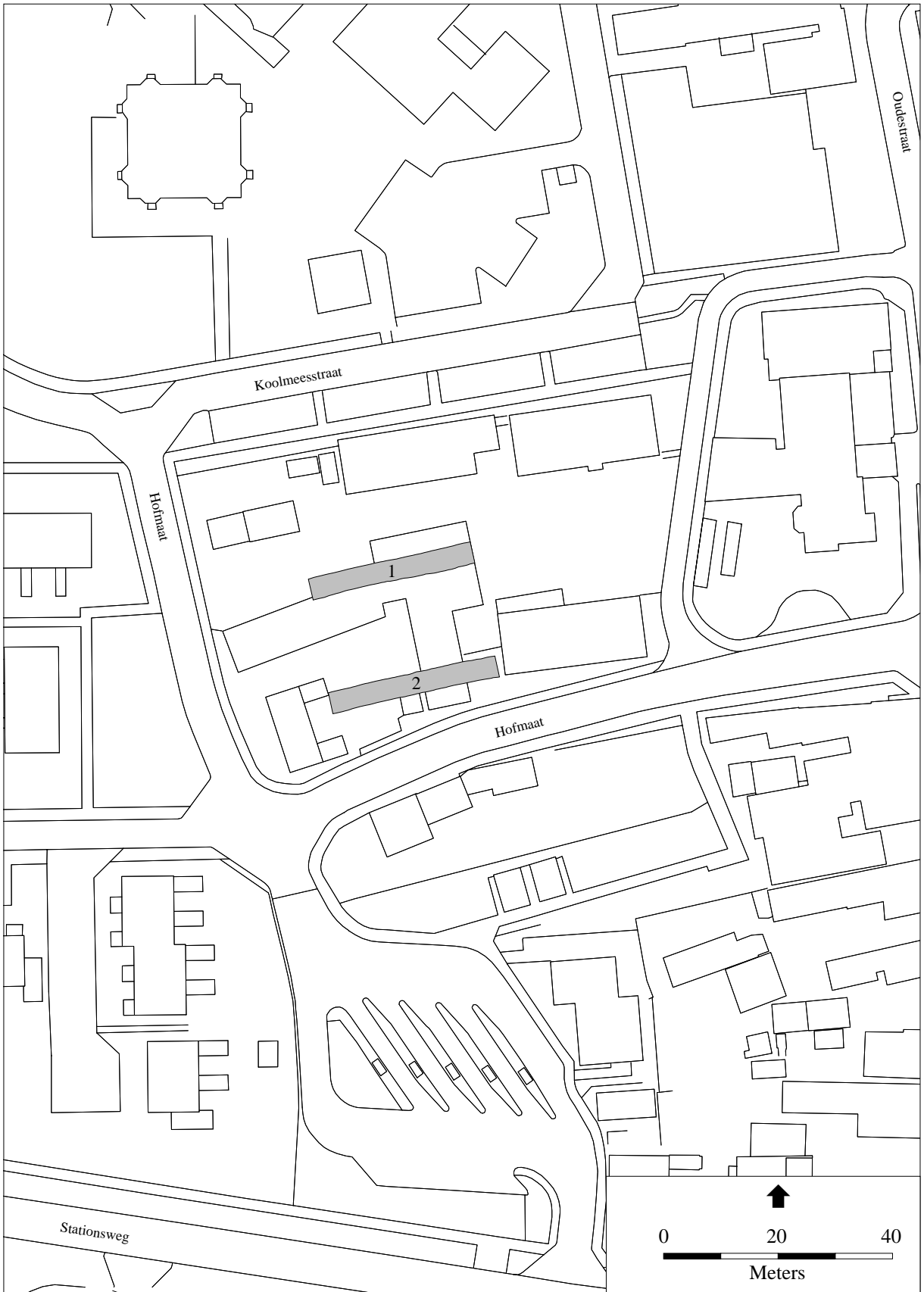
2.2.1 Werkput 1, vlak 1

Naast vele recente verstoringen zijn in vlak 1 twee paalkuilen (sporen 10 en 18) en één kuil (spoor 14) aangetroffen (afb. 3). Bij het couperen van de paalkuilen bleken ze 28 cm (spoor 10) en 22 cm (spoor 18) diep te zijn.

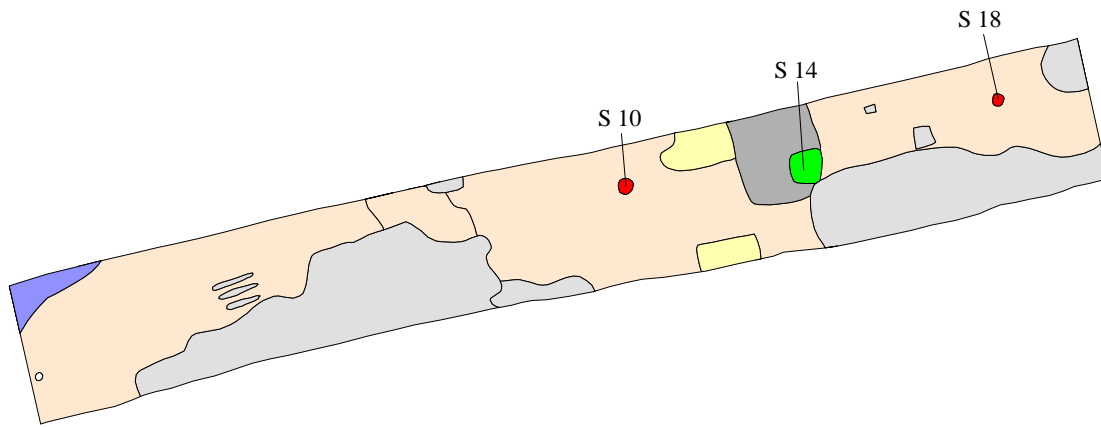
2.2.2 Werkput 1, vlak 2

In vlak 2 van werkput 1 is een groot aantal paalkuilen aangetroffen (afb. 3). Een deel daarvan, sporen 22, 26, 28 t/m 30 en 33 t/m 36, maakt deel uit van een oostwest

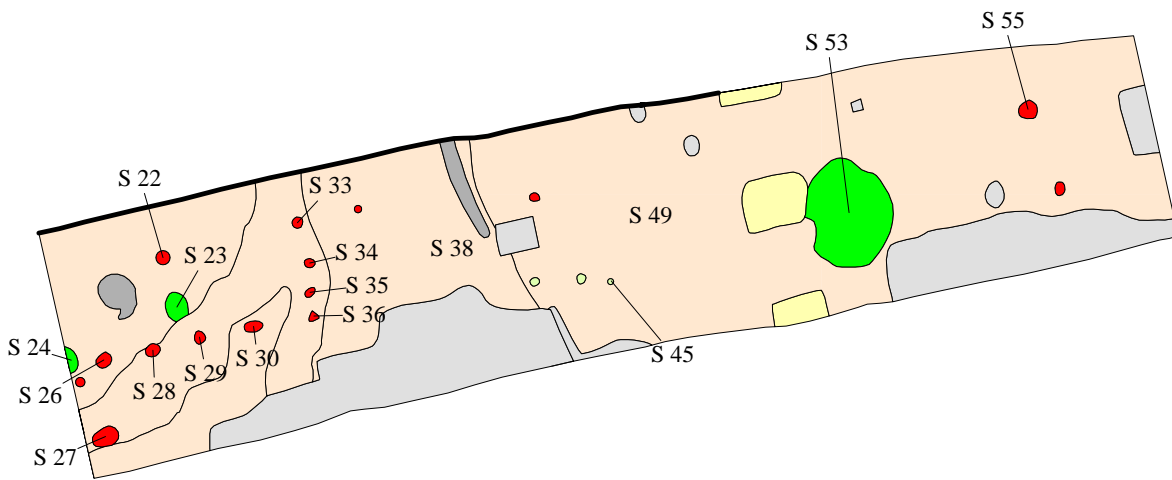
²Hierbij wordt de helft van het spoor uitgegraven, zodat het spoor in doorsnede te zien is en de diepte, de aard en de kwaliteit van het spoor bepaald kunnen worden.

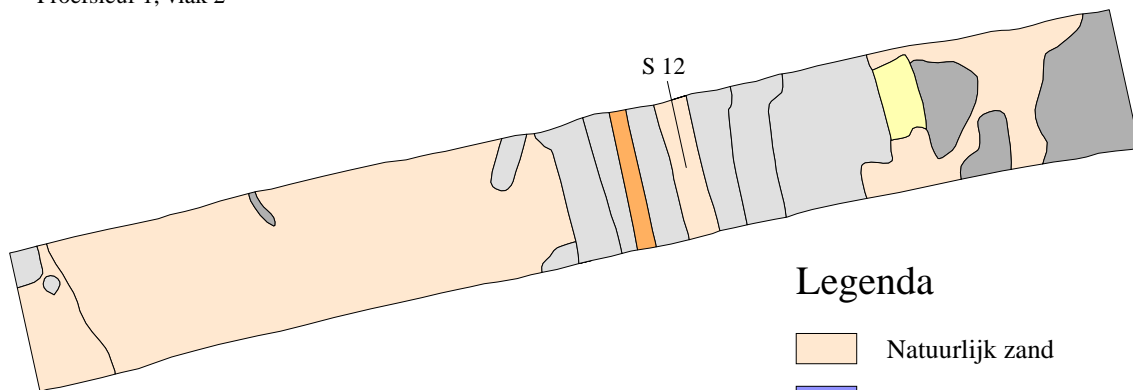
Afbeelding 2 De ligging van de proefsleuven. Kaart: B. Schomaker.

Proefsleuf 1, vlak 1

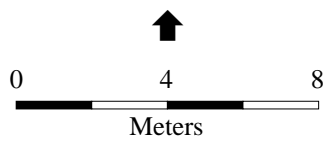
Proefsleuf 1, vlak 2

Proefsleuf 2, vlak 1

Legenda

- Natuurlijk zand
- Sloot
- Kuil
- Recente verstoring
- Paalkuil
- Fundering
- Gemetselde fundering
- Vlek
- Natuurlijke verstoring
- Gedocumenteerd profiel

Afbeelding 3 De proefsleuven met de aangetroffen sporen. Kaart: B. Schomaker.

georiënteerde huisplattegrond. Van de plattegrond is in de proefsleuf de zuidwesthoek vrijgelegd. De paalkuilen van de zuidkant liggen ca. 1,5 m uit elkaar en die van de oostkant 0,5 m. Over de exacte afmetingen en de typologie van de huisplattegrond, kunnen op basis van dit onderzoek geen uitspraken worden gedaan. Hoewel er geen vondstmateriaal uit de paalkuilen van het huis zelf komt kan het huis, op basis van de datering van het aardewerk, in de IJzertijd of in de Romeinse Tijd gedateerd worden (zie tabel 1 en bijlage 2). Dit aardewerk is tijdens de aanleg van zowel vlak 1 als 2 alsmede in het noordprofiel (zie afb. 4) aangetroffen.

Overigens is het opvallend dat de huisplattegrond is aangetroffen in het natte gedeelte van het terrein. Dit is geen ideale plaats om een huis te bouwen. Mogelijk is het huis gebouwd in de tijd dat de grond nog hier nog droog was en is de bodem later gaan vernatten.

Uit één van de overige paalkuilen (spoor 27) is een stuk hout afkomstig, een restant van de paal die ooit in de paalkuil gestaan heeft. Het hout is op soort gedetermineerd en beschreven in paragraaf 2.3.2. De overige archeologische sporen bestaan kuilen (sporen 23, 24, 27 en 53).

Een aantal paalkuilen, de sporen 22, 29 en 55, is gecoupeerd. De resterende diepte van de paalkuilen bedraagt tussen de 6 en de 15 cm. Van spoor 53 is door middel van een boring met een zandguts de resterende diepte bepaald. Deze bedraagt 30 cm.

2.2.3 Profiel

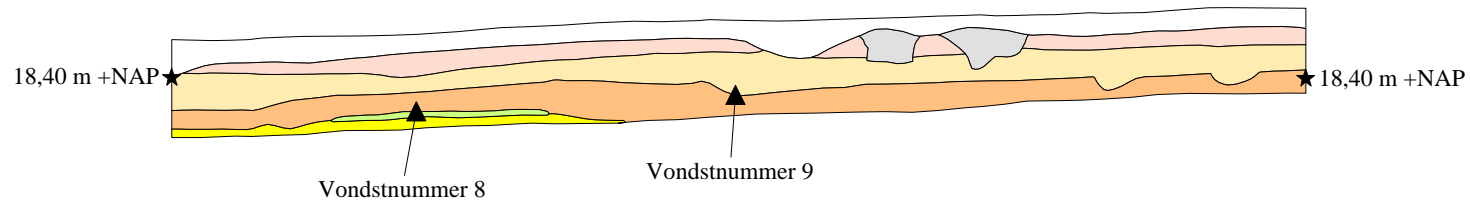
Van werkput 1 is de westelijke helft van het noordprofiel gedocumenteerd (afb. 4). De bodemopbouw komt grotendeels overeen met de bodemopbouw die Scholte Lubberink (2001) heeft beschreven (zie paragraaf 1.6). Het enige verschil is dat er tussen de bouwvoor en het esdek nog een ophogingslaag is aangetroffen. In het profiel zijn twee scherven aangetroffen. Eén scherf komt uit de onderkant van het esdek (vondstnr. 9) en één uit de onderkant van de menglaag (vondstnr. 8). Beide scherven dateren uit de IJzertijd/Romeinse Tijd.

2.3 Vondsten

Tijdens het onderzoek is een klein aantal vondsten geborgen. Het grootste deel van het vondstmateriaal bestaat uit scherven aardewerk. Daarnaast zijn pijpensteeltjes, stukken bouwmetaal, stukken natuursteen en metaal aangetroffen. Zoals gezegd in paragraaf 2.2.2 is eveneens een stuk hout geborgen.

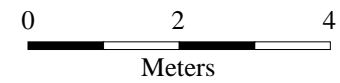
2.3.1 Aardewerk

Het aardewerk bestaat zowel uit handgevormd prehistorisch aardewerk uit de IJzertijd en de Romeinse Tijd als uit vrij recent materiaal (Nieuwe Tijd, 15e/16e eeuw n. Chr.; zie tabel 1). Het aardewerk is zowel uit sporen afkomstig als aangetroffen bij de aanleg van de proefsleuven. De scherven die tijdens de aanleg van de vlakken in proefsleuf 1 zijn aangetroffen, dateren uit de IJzertijd, Romeinse Tijd en Nieuwe Tijd. Bij de aanleg van proefsleuf 2 zijn vier scherven uit de Romeinse Tijd aangetroffen, afkomstig van dezelfde pot. Opvallend zijn elf scherven, afkomstig uit vondstnr. 4, 7 en 11 (zie tabel 1). Deze scherven zijn zeer sterk versinterd,

Legenda

- Bouwvoor
- Recente verstoring
- Ophogingslaag
- Esdek
- Menglaag (bioturbatie)
- Zand (grijs)
- Zand (wit)
- ★ NAP hoogte
- ▲ Puntvondst

Afbeelding 4 Noordprofiel van werkput 1. Kaart B. Schomaker.

vondstnr.	proefsleuf	vlak	spoor	N rand	N wand	N bodem	datering	bijzonderheden
1	1	1	511	3	8	1	IJzertijd/Romeinse Tijd en Nieuwe Tijd	1 rand- en 1 wandscherf waarsch. 1 individu, 1 bodem IJzertijd, rest 16e eeuw of jonger
2	1	1	14	–	3	1	Nieuwe Tijd, 15e eeuw of jonger	
4	1	1	18	–	–	–	onbekend	1 fragment sterk versinterd aardewerk
6	2	1	1	–	4	–	Romeinse Tijd	1 individu
7	2	1	12	2	2	1	Romeinse Tijd	1 bodem- en 1 wandfragment opvallend sterk versinterd
8	1	101	904	–	1	–	mog. IJzertijd	
9	1	101	903	–	1	–	IJzertijd/Romeinse Tijd	
11	1	2	38	–	8	–	IJzertijd	1 versinterde scherf
12	1	2	45	–	1	–	mog. Romeinse Tijd	
13	1	2	49	1	–	–	Nieuwe Tijd, 16e eeuw of jonger	
14	1	2	53	–	1	–	Nieuwe Tijd, 16e eeuw of jonger	

Tabel 1 Overzicht van het aangetroffen aardewerk (N=aantal).

waarbij de scherven aan een hitte van minstens 1100°C moeten zijn blootgesteld. De scherven dateren uit de IJzertijd en de Romeinse Tijd.

2.3.2 Hout

G.J. de Roller

Inleiding

Tijdens het veldwerk in Neede is in een paalkuil een stuk hout aangetroffen (vondstnummer 10, werkput 1, vlak 2, spoor 27). Dit stuk hout is meegenomen naar ARC bv in Groningen voor analyse.

Resultaten

Na reiniging is het hout gedetermineerd als eikenhout (*Quercus*). Het fragment heeft een driehoekige vorm. De resterende lengte is 50 cm. Het hout heeft een maximale breedte van 25 cm en is maximaal 11 cm dik. De driehoekige vorm is tot stand gekomen door ruw bekappen, deels splijten, van het oorspronkelijke stuk hout. De oorspronkelijke vorm is vermoedelijk een rechthoekige balk geweest. Bij nadere bestudering viel op dat het stuk hout twee kernen heeft. Aan de uiteinden (in de breedte gezien) centreren de mergstralen. Een vergroeiing als deze kan men verwachten bij een zogenaamd 'plak-oksel'. Bij een plak-oksel is de takaanzet niet goed vergroeid met de stam waardoor de tak kan uitbreken. De zijtak loopt niet, min of meer, loodrecht op de stam maar groeit evenwijdig aan de stam. In dat geval krijgt de boom twee toppen.

Conclusie

Het stuk hout dat in de paalkuil (spoor 27) is aangetroffen, is afkomstig van een eik en is een door, ruw bekappen, aangepunte rechthoekige balk. In het bewaard gebleven deel zijn twee kernen aanwezig die er op wijzen dat de balk uit een stam met een plak-oxsel is gehaald. Het stuk hout kan gebruikt zijn als paal.

2.3.3 Overig vondstmateriaal

Het resterende vondstmateriaal bestaat uit één botfragment, twee stuks metaal (waaronder een spijker), zeven stuks bouwmateriaal en vijf pijpenstelen. Onder het bouwmateriaal zit een stuk van een dakpan, die mogelijk een Laat-Romeinse datering kan hebben. Het overige bouwmateriaal bestaat uit stukjes baksteen. De vondsten kunnen, afgezien van het stuk dakpan, worden gedateerd in de Nieuwe Tijd.

3 Conclusies

De onderzoeksvragen, zoals deze in het PvE zijn verwoord, kunnen met behulp van de verkregen resultaten uit het archeologisch onderzoek als volgt worden beantwoord:

1 *Zijn er op de vindplaats archeologische sporen aanwezig?*

Ja, op het onderzoeksterrein zijn archeologische sporen aangetroffen, in de vorm van paalkuilen en kuilen.

2 *Zo ja, wat is de aard, datering, fasering, verspreiding, gaafheid en conservering daarvan?*

Helaas is een zeer groot deel van het onderzoeksterrein verstoord door funderingen van de gebouwen die hier tot voor kort hebben gestaan.

De aangetroffen sporen maken deel uit van een nederzettingsterrein. Uit een reeks paalkuilen kan een deel van een huisplattegrond worden gereconstrueerd. Deze ligt aan de westkant van proefsleuf 1 (vlak 2). Rondom en in deze plattegrond ligt een aantal paalkuilen en kuilen. In één van de paalkuilen (spoor 27) is een stuk hout geborgen, een restant van een paal (zie paragraaf 2.3.2). Verder naar het oosten toe ligt eveneens een aantal paalkuilen en kuilen (afb. 3).

De sporen beperken zich tot het terrein in en rond proefsleuf 1; in proefsleuf 2, ca. 20 m ten zuiden van proefsleuf 1, zijn geen sporen meer aangetroffen. Bij de aanleg van proefsleuf 2 is wel een aantal scherven aangetroffen, die zeer sterk versinterd zijn. De scherven dateren uit de Romeinse Tijd. Ook in proefsleuf 1 zijn versinterde scherven gevonden, daterend uit de IJzertijd of Romeinse Tijd. Wellicht heeft zich in de buurt van het huis een oven bevonden, aangezien voor de mate van versintering van deze scherven temperaturen van minstens 1100°C nodig zijn.

Hoewel er maar weinig vondsten uit de grondsporen afkomstig zijn, kunnen, gezien de datering van het aardewerk dat bij de aanleg van de vlakken is aangetroffen, de huisplattegrond en de sporen eromheen in de IJzertijd/Romeinse Tijd worden geplaatst.

Een aantal grondsporen bevat aardewerk dat dateert uit de Nieuwe Tijd (sporen 14, 49 en 53 uit proefsleuf 1). Het is niet met zekerheid te zeggen of dit aardewerk uit de sporen zelf afkomstig is, of dat tijdens de aanleg van het esdek of bij de bouw van de voormalige gebouwen op het terrein, het aardewerk in de sporen terecht is gekomen.

De conservering van de sporen en vondsten is matig tot goed te noemen. Naarmate men meer naar het westen gaat in de proefsleuven, daalt de bodem en wordt deze natter. Zeer waarschijnlijk heeft langs of in de buurt van het onderzoeksterrein water gelopen. In deze nattere omgeving zijn in ieder geval de vondsten beter bewaard, getuige het stuk hout uit spoor 22.

- 3 *Indien aangetroffen sporen en overige archeologische resten niet tot een (voormalige) nederzetting behoren, wat is dan de functie van de vindplaats geweest?*

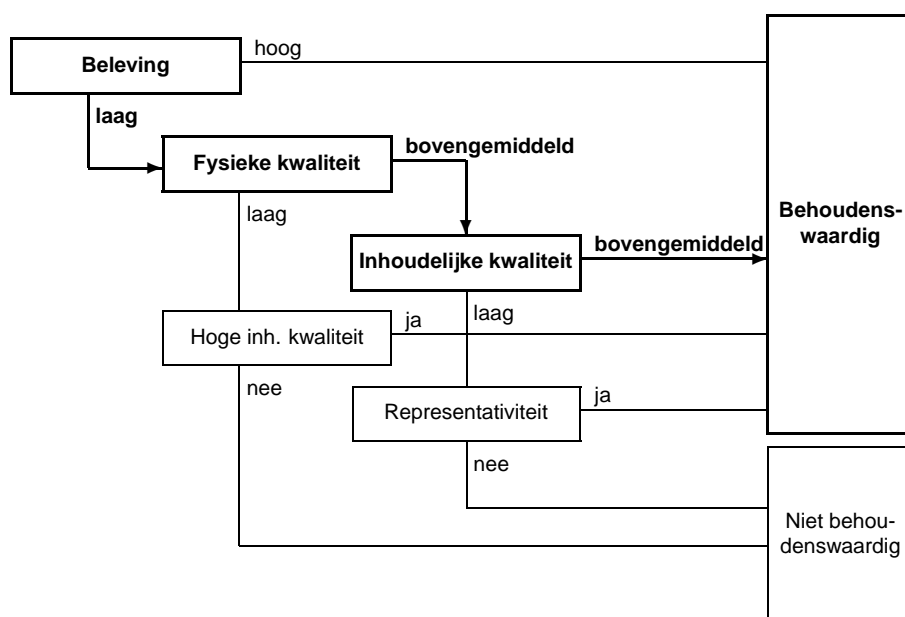
Niet van toepassing.

4 Waardering volgens KNA 2.0

Hieronder vindt u de waardering van de resultaten volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 2.0. De waardering bestaat uit een scoretabel met uitleg en een beslissingsdiagram. In de scoretabel worden de resultaten van het onderzoek van een gewicht voorzien (mogelijke scores: 1 t/m 3). Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde. In het beslissingsdiagram wordt op basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is. De behoudenswaardigheid van de vindplaats is het leidende criterium voor het bepalen van de noodzaak voor vervolgonderzoek. Een korte uitwerking van de criteria waarmee in de scoretabel rekening wordt gehouden vindt u in bijlage 1. Voor een volledige beschrijving van de normen en regels volgens welke deze waardering tot stand is gekomen, staat de website van het College voor de Archeologische Kwaliteit tot uw beschikking (www.cvak.org). U vindt de documentatie voor deze waardering onder 'KNA: inventariserend veldonderzoek'.

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	nvt	
herinneringswaarde	nvt	
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaafheid	2	Bodem voor een groot deel verstoord door eerdere bebouwing.
conservering	2	De bodem bestaat uit zandgrond en heeft een matige conserveringswaarde. Het lagere gedeelte in het westen van het onderzoeksterrein is natter en heeft een goede conserveringswaarde.

<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>	score	opmerkingen
zeldzaamheid	2	Uit het centrum van Neede is 'e'en vergelijkbare vondst (waarnemingsnr. 137515; zie paragraaf 1.5).
informatiewaarde	2	Middelmatig, wegens deels verstoorde bodem.
ensemblewaarde	2	
representativiteit	nvt	

5 Aanbeveling

Het onderzoeksgebied wordt in het beslissingsdiagram in paragraaf 4 als 'behoudenswaardig' beschouwd. Echter, aangezien een groot deel van het onderzoeksterrein 'Centrumplan Neede' verstoord is door recente ingrepen (bebouwing), is het terrein, ondanks de aanwezigheid van archeologische sporen en vondsten, toch niet behoudenswaardig volgens het beleid van het Ministerie van OC & W. Indien het terrein rond de huisplattegrond in werkput 1 door de nieuwbouw wordt bedreigd, wordt echter aan de gemeente Neede geadviseerd om dit deel nader archeologisch te laten onderzoeken. Dit kan plaatsvinden door middel van een kleine opgraving. Hierbij moet het terrein ten westen en noorden van de huisplattegrond worden onderzocht. Volgens afbeelding 2 bevinden zich hier geen oude funderingen en is hier een grote kans op een intact bodemarchief.

Overigens verdient het de aanbeveling om het terrein waar zich thans de parkeerplaats bevindt, toch ook aan een archeologisch onderzoek te onderwerpen. De bodemopbouw is hier volgens het inventariserend vooronderzoek van RAAP intact. De nabijheid van een huisplattegrond maakt dat de kans groot is dat zich op dit terrein eveneens archeologisch sporen en vondsten kunnen bevinden. Het vervolgonderzoek zou kunnen plaatsvinden in de vorm van een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van één proefsleuf, zoals in de

oorspronkelijke opzet van het PvE voor het huidige onderzoek was verwoord (zie paragraaf 1.6).

Literatuur

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0.* Amersfoort.

Scholte Lubberink, H.B.G., 2001. *Centrumplan Neede, gemeente Neede. Een inventariserend archeologisch onderzoek.* Amsterdam (RAAP briefverslag 3269/RT).

Bijlage 1 Waarderingscriteria conform KNA 2.0

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement; vorm en structuur; relatie met omgeving
herinneringswaarde	–	verbondenheid met feitelijk historische gebeurtenis; associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaaft	1/2/3	aanwezigheid sporen; gaaft sporen; ruimtelijke gaaft; stratigrafie intact; mobilia in situ; ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; stabiliteit van de natuurlijke omgeving
conservering	1/2/3	conservering artefacten (metaal/overig) conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	1/2/3	het aantal vergelijkbare monumenten (monumenttypen) van goede kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld;
informatiewaarde	1/2/3	idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart opgraving/onderzoek van vergelijkbare monumenten binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio; recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode; passen binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, ROB of anderen
ensemblewaarde	1/2/3	synchrone context (voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de micro-regio); diachrone context (voorkomen van monumenten uit openvolgende perioden binnen de micro-regio); landschappelijke context (fysisch- en historischegeografische gaaft van het contemporaine landschap; aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
representativiteit	–	kenmerken voor een bepaald gebied en/of periode; het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart

Bijlage 2 Periodisering

De onderstaande tabel geeft een vereenvoudigde archeologische tijdsschaal (conform Brandt et al. 1992).

Periode	
Paleolithicum	8800 v. Chr. en eerder
Mesolithicum	8800 – 4900 v. Chr.
Neolithicum	5300 – 2000 v. Chr.
Bronstijd	2000 – 800 v. Chr.
IJzertijd	800 – 12 v. Chr.
Romeinse Tijd	12 v. Chr. – 450 n. Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 – 1050 n. Chr.
Late Middeleeuwen	1050 – 1500 n. Chr.
Nieuwe Tijd	1500 n. Chr. tot heden
